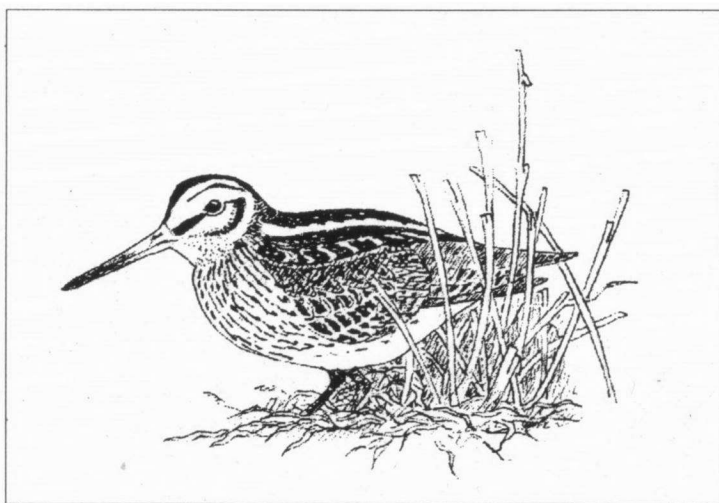

HET BOKJE: EEN LASTIG TE TELLEN SOORT

Jouko Dijkstra & Roelf Hovinga

Tijdens het FFF-Meeroeverproject in de jaren '70 en '80 is veel inventarisatiewerk op het gebied van vogels verricht in het gebied van het Burgummermar. Zo werden naast broedvogelinventarisaties ook slaapplaatstellingen van meeuwen uitgevoerd. Aandacht voor het Burgummermar en de nabijgelegen Leijen is er nog steeds. Vanaf 2001 wordt zorg gedragen voor zowel broedvogelinventarisaties als watervogeltellingen in het kader van landelijke SOVON-projecten en onder de vlag van de nieuwe FFF-werkgroep 'Burgummermar/De Leijen'. Een korte inleiding op het vele wat nog komen gaat aan resultaten doen we aan de hand van het Bokje; een aandachtsoort in het gebied, maar lastig te tellen.

Bokje

illustratie: Roelf Hovinga

VOORKOMEN VAN HET BOKJE

Het Bokje is waarschijnlijk één van de meest ondertelde vogelsoorten in Nederland. Je moet er dan ook bijna bovenop gaan staan om de aanwezigheid van deze kleine snippensoort vast te stellen. Met name vogelaars die regelmatig door zompige graslanden struinen hebben een goede kans

op een ontmoeting met Bokjes. Door gerichte tellingen kunnen zo onverwacht grote aantallen Bokjes worden aangetroffen. Vaak komen ze vrij geconcentreerd voor op de meest favoriete terreindelen, getuige het voorkomen van 80 exemplaren op 11-15 oktober 1990 in vier terreinen in Fryslân met een gezamenlijke oppervlakte van 24 hectare (Wymenga 1997). Dergelij-

ke gebiedjes worden gekenmerkt door een vrij lage, dichte begroeiing van zeggen en grassen in ondiep water of slik. Vanaf eind augustus verschijnen de eerste Bokjes weer in ons land. De hoofdmacht verschijnt in de loop van oktober, om in november en december, afhankelijk van het invallen van de vorst, weer af te nemen (Bijlsma *et al.* 2001). Tijdens strenge winters ver-

blijven vrijwel alle Bokjes ten zuiden van Nederland, in zachte winters blijven er her en der enkele exemplaren overwinteren. Zodra de dooi invalt in februari of maart, zijn de eerste Bokjes vrij vlot weer terug. Tot midden mei trekken ze door op weg naar hun noordelijker gelegen broedgebieden in Zweden, Finland en mogelijk Rusland. Hier bewonen ze natte hoogvenen en toendra's.

De toename in het aantal waarnemingen wordt toegeschreven aan de toename in waarnemersactiviteiten (Bijlsma *et al.* 2001). Daarnaast liggen bij gelijkblijvende onderzoeksintensiteit lokale terreinomstandigheden, zoals de waterstand, ten grondslag aan schommelingen in vastge-

stelde aantallen. Mogelijk dat ook de sterk schommelende aantallen in o.a. de Zweedse broedgebieden (Svensson *et al.* 1999) hier van invloed op zijn.

Uit Fryslân zijn in het verleden nog broedgevallen gemeld van het Bokje. In 1942 zou bij Hurdegaryp en in 1966 zou op de Mokkebank de soort tot broeden zijn gekomen. Toch worden de bewijzen hiervoor onvoldoende geacht (Bijlsma *et al.* 2001).

SYSTEMATISCH BOKJES TELLEN

Tijdens watervogeltellingen rond het Burgumermar en De Leijen, uitgevoerd door de FFF-Vogeltelgroep Bur-

gumermar/De Leijen, wordt deze soort vrijwel altijd aangetroffen. Met name in oktober en november zijn hier grote aantallen aanwezig. Zo werden op 18 november 2000 maar liefst 51 exemplaren waargenomen. Waarschijnlijk zijn dergelijke aantallen in veel meer overeenkomstige gebieden mogelijk. Gericht onderzoek door systematisch Bokjes 'uit te lopen en op te pesten' in geschikte gebieden kan nog voor grote verrassingen zorgen. Wellicht valt het voor de FFF te overwegen hiervoor een nieuwe tak toe te voegen aan de steltloperstellingen in onze aan natte gebieden (lees: voor Bokjes geschikte) rijke provincie.

LITERATUUR

- BIJLSMA R.G., F. HUSTINGS & C.J. CAMPHUYSEN 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- SVENSSON S., M. SVENSSON & M. TJERNBERG 1999. Svensk fågelatlas. Vår Fågelvärld, supplement 31, Stockholm.
- WYMENGA E. 1997. Bokjes in natte ruigtes en moerasvegetaties. Twirre 8 (1): 1-3.

Jouko Dijkstra, FFF-Vogeltelgroep Burgumermar/De Leijen

Reiddekkerstrjitte 32, 9257 WR Noardburgum (tel.: 0511-474245)

Roelf Hovinga, FFF-Vogeltelgroep Burgumermar/De Leijen, De Singel 10, 9281 LK Harkema (tel.: 0512-331332)